

Maaelu Edendamise Sihtasutuse

ARUANNE

Põllumajandusministeeriumi ja Maaelu Edendamise Sihtasutuse vahel

26. jaanuaril 2012 sõlmitud

halduslepingu nr 1 objektide

3.1.2 (Riigiinfo edastamine) ja

3.1.1 (Põllumajandusnõuande toimimise tagamine)

täitmise kohta 2012. a

II kvartalis

Aruande koostamise aeg: 20. juuli 2012

Aruande kinnitamise aeg: *(kinnitamise kuupäevaks on digitaalallkirjas sisalduv kuupäev)*

Aruande kinnitaja: *(kinnitatud digitaalallkirjaga vastavalt lepingus sätestatud jaotusele)/* **Peeter Seestrand**

Aruande esitaja: *(allkirjastatud digitaalselt) /***Raul Rosenberg/**

Aruande koostajad: **Lemmi Maasik ja Melita Laaneser**

Lepingu objekt 3.1.2 Riigi- ja teadusinfo edastamine

Maaelu Edendamise Sihtasutuse (MES) nõuandeteenistuse koordineeriva keskuse töötajatest tegeleb teabelevi korraldamisega koordineeriva keskuse spetsialist Melita Laaneser, kelle ülesandeks on:

- tunnustatud nõuandekeskustelt iga kuu tagasiside kogumine, analüüsimine, koondaruande tegemine, tagasiside küsimustele-ettepanekutele vastuste leidmine, suhtlemine teabelevi partneritega, kogutud tagasiside info edastamine Põllumajandusministeeriumile, MESile ja nõuandekeskustele;
- veebilehe www.pikk.ee uuendamine uudiste osas, sündmuste planeerimise kalendrisse sündmuste lisamine, uute artiklite lisamine, nõuetele vastavuse kodulehekülje täiendamine ning vajadusel päevakorral olevate artiklite lisamine;
- suhtlemine ja ettepanekute tegemine veebilehe www.pikk.ee administreerimise ja uuendamise osas;
- riigi- ja teadusinfo edastamine partneritele meililisti teabelevi@nouandeteenistus.ee kaudu.

Lisaks edastavad meililistide kaudu informatsiooni nõuandekeskustele nõuandeteenistuse koordineeriva keskuse finantsmajanduse ja maaelu valdkonna koordinaator Lemmi Maasik ning taime- ja loomakasvatuse valdkonna koordinaator Meriliis Liiv.

MESi teabelevi partneritena ja piirkondlike teabekeskustena tegutses II kvartalis 2012. aastal 15 tunnustatud nõuandekeskust:

- Harjumaal – Harju Taluliit MTÜ;
- Hiiumaal – Hiiumaa Nõuandekeskus MTÜ;
- Ida-Virumaal – Ida-Virumaa Talupidajate Liit;
- Jõgevamaal – Jõgeva Tootjate Liit MTÜ;
- Järvamaal – Abiks Põllumehele MTÜ;
- Läänemaal – Läänemaa Nõuandekeskus MTÜ;
- Lääne-Virumaal – Virumaa Põllumeeste Liit MTÜ;
- Põlvamaal – Põlvamaa Põllumeeste Liit MTÜ;
- Pärnumaal – Pärnumaa Talupidajate Nõuandekeskus OÜ;
- Raplamaal – Rapla Nõuandjate Ühendus MTÜ;
- Saaremaal – Saarte Nõuandekeskus MTÜ;
- Tartumaal – Tartumaa Põllumeeste Liit MTÜ;
- Valgamaal – Valgamaa Põllumeeste Liit MTÜ;
- Viljandimaal – Viljandi Põllumajanduse Nõuandeühing MTÜ;
- Võrumaal – Võrumaa Talupidajate Liit MTÜ.

Alljärgnevalt on esitatud ülevaade MESi nõuandeteenistuse koordineeriva keskuse teabelevi tegevustest 2012. aasta teises kvartalis tegevusvaldkondade kaupa.

Maakondlike teabekeskuste arendamine, nende töö koordineerimine ja juhendamine, tagasiside kogumine, analüüsimine, infovõrgustiku arendamine

Aruandeperioodil korraldasid piirkondlikud nõuandekeskused 68 info- ja õppepäeva (aprillis 50, mais 9, juunis 9). Infopäevadel osales teiseses kvartalis kokku 1987 inimest. Korraldati 25 pindalatoetuste infopäeva (sh 15 riigihankega), 10 keskkonna-nõudeid käsitlevat infopäeva (erinevate seaduste ja määrustega sätestatud nõudeid põllumajandusettevõtetele), 7 loomakasvatuse teemalist infopäeva (loomade söötmine ja ainevahetushaigused, ammlahmade kasvatamine), 5 taimekasvatuse teemalist infopäeva (kõögivilja- ja kartulikasvatus, vedelsõnniku kasutamine põlluväetisena), 4 finantsmajanduse alast infopäeva (kattetulu arvestused, finantsarvestus ja majandusaasta aruanne põllumajandusettevõtte võtmeisikutele),

2 mesinduse alast infopäeva (mesilaste haigused, suvised tööd mesilas), 1 infopäev teemal uut teaduselt lambakasvatust ning teabepäevi põllumajanduspoliitikast (ÜPP tulevik). Korraldati õppe- ja koolitusreise põllumajandusettevõtetesse. Kõigis maakondades tutvustati infopäevadel nõuandeteenistust ja maakondliku nõuandekeskuse tegevust, sh nõuandekeskuse poolt levitatavat riigi- ja teadusinfot. Teises kvartalis ei avaldanud nõuandekeskused maakonna ajalehes nõuandekeskuse poolt levitatavat, riigi- või teadusinfot käsitletavat artiklit. Õppepäevade loend on lisatud aruandele (Lisa 1 Nõuandekeskuste või nende osalemisel korraldatud õppe- ja infopäevad II kvartal 2012).

Aruandeperioodil tegutses infovahetamisvõrgustikuna 15 piirkondlikku nõuandekeskust. Jätkus koostööpartnerite (Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) maakondlikud bürood, Keskkonnaameti ja Keskkonnainspektsiooni (KKI) regiooni bürood, Põllumajandusameti (PMA) ja Veterinaar- ja Toiduameti (VTA) bürood, maavalitsused, vallavalitsused jt) kaasamine. PRIA maakondliku büroo poole pöördui infopäringutega tootja huvides (FIE ettevõtluse üleandmisega seotud toimingud, põllumassiivi pindade muudatused). Konsulteriti pindalatoetuste taotlemise käigus ettetulnud küsimuste suhtes (põllumassiivi kaardid, rohumaa rajamise aastad, olemasolevad või lõppenud kohustused, kohustuste üleandmine). PMA poole pöördui mahepõllumajandusliku tootmisega seotud küsimustes (alustamine, üleandmine, ettevõtte nime muutmine, uute pindade lisandumine, uus põllukultuuride loetelu). VTA büroo poole pöördui loomade registreerimisega seotud küsimustes (seaduse tõlgendamine, registreerimiseks vajalik dokumentatsioon farmis). PRIA maakondlikes büroodes olid pindalatoetuste taotlemise perioodil nõuandekeskuste konsulendid, kes andsid nõu taotlejatele toetuse taotluse täitmisel.

On jätkunud koostöö ka teabevõrgustiku infoloojatega. Piirkondlike nõuandekeskuste juhid ja konsulendid osalesid teabepäevadel, mida korraldasid koostööpartnerid – Põllumajandusministeerium ja Eesti Maaülikool (MAK 2007-2013 1., 3. ja 4. telje uuringute tutvustamine), PM ja Põllumajandusuuringute Keskus (MAK 2007-2013 2. telje 2011.a. püsihindamisuuringute tutvustus), Jõgeva Sordiaretuse Instituut (põllumajanduslik tootmine ja katsed talus) ja Jõudluskontrolli Keskus (JKK infopäev loomakasvatajatele ja jõudlusandmete kogujale).

Põllumajandustootjad on teises kvartalis pöördunud nõuandekeskuste poole enim pindalatoetuste ja otsetoetustega seotud teemade suhtes (uus põllukultuuride loetelu, toetuse esmataotlemine, toetuse taotlemise üleandmine, uute põldude registrisse kandmine, taotlusdokumentide täitmine, muudatused taotlusvormidel, taotluse esitamine e-PRIs, muudatused toetuse saamise tingimustes, otsetoetuste vähendamine). Palju on küsitud meede 2.3.1 Keskkonnasõbraliku majandamise toetuse (kohustuse üleandmine või suurenemine ja vähenemine, uute viljavahelduses olevate maade juurde tulemine, lühiajaline rohumaa üle 50% kogu maast, nõuded väetusplaanile, kuidas KSM saab üle minna mahedaks) kohta ja meede 1.4.1 Mikropõllumajandusettevõtte arendamise investeeringutoetuse (taotlemise tingimused, dokumentatsioon, hindamiskriteeriumid) kohta. Põllumajandustootjad vajavad teavet tootmissisendite- ja vahendite ostmisel (küsitakse soovitusi ja kontakte - seemnete, väetiste, taimekaitsevahendite, sööda, tõuloomade jne ostmisel) ja omatoodangu turustamisel (uuritakse, kellele müüa, millised on hinnad). Nõustamist vajatakse põlluraamatu, väetus- ja viljavaheldusplaani osas, mullaproovide võtmise ning põllumajandusettevõtte nõuetele vastavuse osas. Loomakasvatuse valdkonnas on palju küsimusi lamba- ja kitsekasvatuse teemadel (Võrumaal – väikesõraliste karjatervis, karja kogumisaiad, karjavalvekoerad).

Töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas soovitakse abi põllumajandustööde valdkonna tööohutuse juhendite koostamisel ja küsimustiku täitmisel ning küsitakse teavet (kes teevad

riskianalüüse ja töökeskkonna hindamisi). Olulisemad küsimused seadusandluse teemal on veeseaduse ja PM ministri määruste kohta. Nõuetele vastavuse nõuete selgitamise käigus on nõuandekeskuste konsulendid jaganud tootjatele „Nõuetele vastavuse“ käsiraamatuid ja trükiseid. Pindalatoetuste infopäevadel jagati tootjatele trükiseid „Pindalatoetused 2012. Abiks taotlejale“ ja „MAK keskkonnatoetused 2012“. Veel on jagatud trükiseid: „Põllukultuuride sordid ja nende kasutamine, 2012“, „Bioloogiliste varade kajastamine“, „Igalt ammehmalt igal aastal terve ja elujõuline vasikas“, „Muldade lupjamine“, „Loomade mineraalne toitumine“.

Aruandeperioodil tegid kliendid piirkondlikele nõuandekeskustele (sh nõuandekeskuste konsulentidele) tagasiside aruannete põhjal kokku 7 218 päringut (aprillis 1898, mais 3273 ja juunis 2047) (Lisa 2 Nõuandekeskuste klientidele 2012. aasta II kvartalis enim huvi pakkunud teemad).

Kliendid on teinud rohkem päringuid Jõgevamaal (914), Ida-Virumaal (877) ja Läänemaal (802). II kvartali päringute arvu jaotus maakondade lõikes on toodud lisas (Lisa 3 Klientide päringute arv maakondade lõikes, II kvartal 2012).

Nõuandekeskuste töö aktiivsus tagasiside aruandes nõuandekeskuste esitatud andmete põhjal: Teises kvartalis külastas nõuandekeskusi enim kliente Tartumaal (keskmiselt 174 klienti kuus), Ida-Virumaal (164) ja Saaremaal (157). E-posti vahendusel edastati enam teavet klientidele Valgamaal (keskmiselt 105 e-kirja kuus), Raplamaal (103) ja Läänemaal (93). Viieteistkümne maakondliku nõuandekeskuse töö arvnäitajatest annab ülevaate tabel (Lisa 4 Nõuandekeskuste töö aktiivsus, II kvartal 2012).

Piirkondlikel nõuandekeskustel, MESi ja Põllumajandusministeeriumi spetsialistidel on teabe ja kogemuste vahetamise võimalus meililisti teabelevi@nouandeteenistus.ee kaudu ja erinevate ürituste ajal ning aktiivselt suheldakse otsekontakte kasutades.

Nõuandeteenistuse koordineeriv keskus on iga kuu kogunud nõuandekeskustelt tagasisidet. Andmebaasipõhine tagasiside vorm annab teada sihtrühmadele huvipakkuvatest teemadest ning ka teemast huvitatute orienteeruva arvu. Tagasisidevormis on esitatud koostööpartnerid, omavahel aktiivsemalt suhtlevad keskused ja kontaktid ajakirjandusega. Teise kvartali 15 nõuandekeskuse teabelevi tagasiside aruannete igakuised kokkuvõtted on saadetud Põllumajandusministeeriumi avalike suhete osakonnale ja MESi juhatusele.

Põllumajandusministeeriumi, tema valitsusasutuste ja hallatavate riigiasutuste, käest saadud infot on edastatud sihtrühmale veebilehe ja maakondlike nõuandekeskuste kaudu.

Nõuandeteenistuse koordineeriva keskuse meiliaadress info@nouandeteenistus.ee on kaasatud Põllumajandusministeeriumi teavitajate meililisti. Põllumajandusministeeriumi, valitsusasutuste ja hallatavate riigiasutuste pressiteateid saavad kõik piirkondlikud nõuandekeskused. Koordineeriv keskus edastab piirkondlikele nõuandekeskustele ka teiste ministeeriumide ja teadusasutuste pressiteateid, mis puudutavad otseselt maaettevõtjaid. Listi teavitajad@agri.ee kaudu toimub info edastamine õigusaktide jõudmise kohta Eelnõude Infosüsteemi, mis võimaldab piirkondlikel nõuandekeskustel end varakult kurssi viia sihtrühmadele huvipakkuvate otsuste eelnõudega.

Põllumajandusministeeriumi ja tema valitsusasutuste spetsialistid on aidanud leida operatiivselt vastuseid teabekeskuste klientide küsimustele, samuti on vastanud tulenevalt probleemi või päringu spetsiifikast teiste ametiasutuste spetsialistid.

Portaali www.pikk.ee haldamine, sh info koondamine, töötlemine, süstematiseerimine

Portaalis www.pikk.ee on pidevalt täiendatud sündmuste kalendrit infopäevade, koolituste ja muude sündmuste osas. On lisatud uudiseid, teateid, informatiivseid artikleid (Rohusiloseire tulemused 2012) ning täiendatud varem lisatud materjale (rakendusuuringud) ja uuendatud linke teistele veebilehtedele. Maikuust alates on uuendatud kodulehekülge. Portaali www.pikk.ee külastatavus www.googleanalytics.com järgi on mõnevõrra vähenenud võrreldes eelmise aasta sama perioodiga, kuid samas erinevate külastajate arv on suurenenud (2012. a – 13200 külastust keskmiselt kuus, sh 7300 unikaalset külastajat, 2011. a – 14000 külastust keskmiselt kuus, sh 7100 unikaalset külastajat). Populaarsed teemavaldkonnad on taimekasvatus (köögivilja- ja kartulikasvatus), loomakasvatus, teenused-tooted, nõuandeteenistus, konsulendid.

Kokkuvõte

Erinevate partnerite koostöö (sh Põllumajandusministeerium, tema valitsusasutused) ja sihtrühmade teavitamine on aidanud kaasa efektiivsemale tegutsemisele piirkondades kliendi vajadust arvestades. Teabelevi tegevustega seotud töö, nõuandeteenistuse koordineeriva keskuse ja 15 maakondliku nõuandekeskuse vahel toimus pidevalt.

Teises kvartalis oli piirkondlike nõuandekeskuste külastatavus kuude lõikes erinev. Suurem külastajate arv oli maikuus, mil oli palju päringuid seoses pindalatoetustega ja muudatustega 2012. aasta toetuskeemis. Nõuandekeskuste töötajad ja konsulendid aitavad kaasa teabe jõudmisel sihtrühma kuuluvate klientideni ja nende küsimustele vastuste leidmisel.

Lepingu objekt 3.1.1 Nõuandesüsteemi arendamine ja toimimise ning kvaliteetse nõuande kättesaadavuse tagamine

Ühise tegutsemise kokkuleppega liitunud koosolek

Ühise tegutsemise kokkuleppega liitunud 2012. aasta teine koosolek toimus 06. juunil Roostal. Eesti Põllumeeste Keskliidu (EPK) ja Eestimaa Talupidajate Keskliidu (ETKL) töörühma seisukohtadest uue nõuandeorganisatsiooni loomisel andis ülevaate töörühma liige Mae Alviste.

Töörühma seisukohad:

- Luuakse sihtasutus (SA) EPK ja ETKL poolt pariteetsetel alustel;
- Kehtib konsensuslik põhimõte;
- Sihtasutuse eesmärgiks on nõuandesüsteemi koordineerimine, et võimaldada maamajandusettevõtjatele ja maapiirkonna mittetulundusühingutele terviklik stabiilne sõltumatu nõustamine ja teabelevi;
- Nõukogu on 7 liikmeline (2 EPK, 2 ETKL, 1 EPKK, 1 Kodukandi ja 1 Konsulentide Ühingu esindaja) ning juhatuses 1 kuni 3 liiget;
- Põhikirja jääb võimalus, et nõukogu kutsub vajadusel kokku nõukoja – nõuandva organi;
- Tegevus hõlmab kogu vabariigi;
- Esialgu ühistel alustel lepingud kõigi nõuandekeskustega;
- Luuakse tippspetsialistidest- konsulentidest osakond;
- SA korraldab konsulentide koolitamist ja kutseomistamist;
- SA korraldab koolitusrahade otstarbekat ja sihipärast kasutamist;
- SA korraldab teabelevi;
- SA loob sidemed teadusasutustega;
- SA vahendab teaduslike uuringute tulemusi ja annab lähteülesandeid rakendusuringuteks;
- SA loob sidemed välisriikide nõuandesüsteemidega.

Valdkondlikud koordinaatorid

Taime- ja loomakasvatuse valdkonna tööd koordineerib Meriliis Liiv ning **maettevõtluse ja finantsmajanduse ning maaelu arengu valdkonda** koordineerib Lemmi Maasik.

Koordinaatorid koostavad, koostöös vastava valdkonna konsulentidega, koolitusplaani, analüüsivad ja suunavad konsulentide tööd, tegelevad nõuandetoote väljatöötamise ja arendamisega, samuti valdkonna tegevuste laiendamisega.

Arendusprojektide koordinaator Eve Maspanov tegeleb turunduskontseptsiooni rakendamise ja arendamisega, veebilehe www.pikk.ee haldamise ja arendamisega, osaleb arengukava ja eelarve koostamisel ning rakendamisel, käivitab ja juhib projekte.

Kolmandas kvartalis jääb Eve lapsehoolduspuhkusele ja seetõttu tegeleti teises kvartalis temale asendaja otsimisega. Välja kuulutatud tööpakkumisele laekus 16 sooviavaldust, nendest kuus kutsuti vestlusele. Maaelust üldisemalt ja nõuandeteenistusest täpsemalt rääkimise järel paluti igal kandidaadil lahendada ka üks kirjalik ülesanne ning hinnangute andmise järel selgus parim kandidaat, kes alustab tööd 1. augustil.

Uute konsulentide koolitamine ja kaasamine

23.-24. märtsil, 20.-21. aprillil ja 11.-12. mail toimus 48-tunnine koolitus Nõustamismetoodika alustavale põllumajandusnõustajale, kus saadi süstematiseeritud ülevaade kõikidest peamistest nõustamisoskustest kui ka praktiliselt harjutada kõige olulisemaid kutsetöök vajalikke oskusi. Kursuse käigus said osalejad iga teema käsitlemisel kirjalikud jaotusmaterjalid:

- käsitletud teooria lühikokkuvõtted infolehtedena,
- töölehed harjutuste, eneseanalüüsiülesannete, testide ja videoharjutuste analüüsi tegemiseks,
- täiendav materjal iseseisvaks lisalugemiseks ja vastavaid teemasid puudutava soovitusliku eestikeelse kirjanduse loetelu.

Kursuse käigus sai iga osaleja kaks raamatut edasiseks iseseisvaks lugemiseks:

- K.Jalak ja K.Kõivu käsiraamat “Nõu andjast nõustajaks”
- R.Boltoni “Igapäevaoskused”

Koolituse viis läbi Kristel Jalak, Kera OÜ koolitaja-konsultant.

Kursus komplekteeriti Lääne, Lääne-Viru, Pärnu, Rapla, Saare, Tartu ja Valga maakonna nõuandekeskuste ning Erametsakeskuse poolt soovitatud inimestega. Kõigil potentsiaalsetel tulevastel nõustajatel olid täidetud konsulendiks saamise erialase hariduse ja töökogemuse nõuded.

Koolituse läbisid kõik 13 osalejat, neist 1 maaettevõtluse ja finantsmajanduse, 3 taimekasvatuse, 2 loomakasvatuse, 1 mesinduse, 1 põllumajandusliku ehituse ja 5 metsamajandamise valdkonna taustaga. Kursuse lõpul täitsid kõik 13 osalejat kursuse tagasiside küsimustiku. Üldine rahulolu kursusega oli peaaegu maksimaalne.

II kvartalis sai konsulendi kutse Elsa Hundt, kes lõpetas 2012. aasta nõustamismetoodika kursuse ja Aadi Remmik, kes tegutsevad Virumaa Põllumeeste Liidu maaettevõtluse ja maamajanduse konsulentidena.

Konsulentidele korraldatud koolitused

II kvartalis korraldas koordineeriv keskus 36 konsulendile 5 erinevat teemat, kokku 1448 tundi (Lisa 6 Konsulentide koolitused).

12. ja 14. juunil toimusid koostöös projektiga Baltic Deal seminarid nõuandeteenistuse konsulentidele.

12. juunil oli otsekülvi teemaline seminar Põlvamaal Tobrelutsude talus. Margus Ess Jõgeva Sordiaretuse Instituudist rääkis otsekülvist ja sellega seoses tekkivatest muutustest ja protsessidest mullas. Koos Taavi Tobrelutsuga tutvustasid nad otsekülvi hetkeseisu Eestis ja mujal maailmas, hinnati põldudel mulda ja mulla struktuuri ning tutvustati otsekülvi põllutöomasinaid. Seminaril osales 5 konsulenti.

14. juunil toimus biogaasi ja tehismärgalade teemaline seminar E-Piima Põltsamaa Meiereis ja Viraito OÜ-s. Argo Normak projektist Baltic Manure andis ülevaate biogaasi tootmisest põllumajandusettevõttes. Tehismärgaladest põllumajanduses rääkis Kuno Kasak Eesti Looduse Fondist ja ringkäigul Viraito OÜ-s näidati ettevõtet ja kohta, kuhu plaanitakse luua tehismärgala. Seminaril osales 11 konsulenti.

Praktilised seminarid koos tootjatega annavad võimaluse aruteludeks ja mõttevahetusteks konsulentide ja tootjate vahel. Arvati, et taolisi seminare ettevõtetes võiks toimuda veel, sest huvilised saavad infot otse toimivast ettevõtmisest ja tekkinud küsimustele kohe vastuse.

Täiendav info <http://www.pikk.ee/balticdeal/tegevused>.

02. kuni 13. aprillini toimus 13 taime- ja loomakasvatuse konsulendi ning Saaremaa ja Ida-Virumaa tootjate ühine õppereis Ameerikasse, Illinoisi, Iowa, Minnesota ja Wisconsin osariikide põllumajandusettevõtetesse. Koolitusel osales ka taime- ja loomakasvatuse valdkonna koordinaator Meriliis Liiv.

Käidi 8800 lehmaga piimafarmis, linnatalus, kus linnas asuvas tööstushoones kasvatati maheköögivilja ja kalu, perefirma, mis pidas lehma ja valmistas jäätist, maheseakasvatust,

kus talu 300 emist elasid aastaringselt põldudel soojustatud kuutides, maisi ja sojauba kasvatavates taludes, kombainitehas.

Vaimustuti talude uhkete masinaparkide üle, talutehnika oli võimas ja korralik. Nii mõnigi talu võttis kevadel kasutusele uued masinad, tegi nendega kuni hooaja lõpuni tööd, siis müüs maha ja uuel kevadel alustas uute masinatega.

Õppereisil kogutud mõtted, mida võiks Eestis edasi arendada:

- Mõeldav oleks Eestissegi teha piimatalu kõrvale väike jäätisevabrik;
- Talupoode võiks Eestis rohkem olla;
- Eesti teadlased peaksid senisest enam teavitama põllumehi orgaanilise väetise kasutamise eelistest. Sealsetel farmeritel on orgaaniline väetis, olgu see siis looma sõnnik või rooveesette kompost, väärtuslik, lausa kulla väärtusega;
- Ameeriklaste teadvuses on GMO saanud usaldusväärseks. Meie peame selle näite varal omale teadvustama, et teaduse saavutusi tuleb usaldada ja progress on vältimatu;
- Koostöö tootjate organisatsioonide (Farm Bureau), kindlustuskompaniide (Country Insurance), sisendimüüjate ja nõustajate vahel toimib sisuliselt, vastastikuse majandusliku huvituse alusel. Sellist koostöö vormi võiks Eestis arendada;
- Kindlustussüsteem toimib, vaatamata farmerit distsiplineerivatele tingimustele, ja kõigil põllumeestel on saagid kindlustatud;
- Põllumeeste ühistegevus toimib mitmel tasandil ja väiketootjatel toimib otseturundus. Tunnetatakse, et põllumajanduse areng ja edu tulevikus saab toetuda eelkõige majanduslikule ühistegevusele. Toimib koostöö erineva spetsialiseerumisega tootjate vahel (lepingulisi kohustusi täidetakse). Eestlastele on vaja järjekindlalt selgitada, et ühistuline koostöö on see, et mis aitab väiketootjatel paremini turule pääseda ja ellu jääda.

Taalised õppereisid on väga vajalikud uute ideede kogumiseks. Tootjate ja konsulentide arutelude kokkuvõtteks, et alati ei pruugi olla võimalik nähtut otseselt üle võtta, kuid mõtet enda oludele kohandades võib välja tulla väga suurepärase uus ettevõtmine.

Külalastatud taludele ja ettevõtetele jagati Eesti nõuandesüsteemi tutvustavaid inglise keelseid infovoldikuid (22 tükki) ja Estonian agriculture, rural life, fisheries trükiseid (22 tükki).

Õppereisi rahastamise allikaks oli konsulentide omafinantseering ja 2011. a riigieelarve eraldise raha.

24.-29. mail toimus konsulentide ja koordineeriva keskuse töötajate ühine õppereis Šotimaale Aberdiini maakonda.

Sealne nõuandeteenistus asub Šoti Põllumajanduskolledži (SAC) juures ja seetõttu olemas kompetents, laborid, side tootja ja teaduse vahel ning on tagatud konsulentide järelkasv ja põllumees usaldab oma nõuandeteenistust. On isemajandav, kuid valitsus eraldab raha kindlateks tegevusteks.

Põllumajanduskolledž pöörab küllaltki suurt tähelepanu konsulendi teadmistele ja ka õppeprogrammides nähakse seda ette, et hariduse omandanud suudaksid anda nõuannet. Erinevalt Eesti konsulentide ettevalmistussüsteemist koolitatakse Šotis konsulente esialgu 4-aastase baasprogrammi kohaselt, millele järgneb 2-aastane spetsiaalne konsulendikoolitus, mis lõpeb eksamiga.

Šotimaal on 19 tuhat aktiivselt tegustsevat põllumeest, kellest (67,2%) on Šotimaa Nõuandeteenistuse kliendid ning kellest pooled tellivad igaastaselt ka ühe alljärgnevatest nõundetootetest:

I toode, maksumusega £177 + VAT

1. Nõustamine „Kuidas lahendada probleemi“ – telefoni teel või kontoris kuni 2 tundi aastas;
2. Tehnilised andmed – Saad tellida (piiratud valik andmeid) ettevõtte jaoks olulist tehnilist informatsiooni või uuemaid teadustulemusi;
3. Infoleht – konsulentide poolt koostatud kvartaalne infoleht;
4. Personaalne teenindus – individuaalne nõustamine kohaliku konsulendi poolt. Tegevust korraldab kohalik konsulentide „administraator“ või täiendava lisamakse alusel kontaktid spetsiifiliste erialaspetsialistidega;
5. Osavõtt üritustest – kas tasuta osalemine või madalam osavõtutasu.

II toode, maksumusega £385 + VAT

1. Nõustamine „Ettevõtte tehnilised või finantsilised küsimused või nõustamine kuidas täita vorme“ – ettevõttes või kontoris kuni 2 tundi aastas;
2. Telefoni teel nõustamine „Kuidas lahendada probleemi“ – kuni 2 tundi aastas;
3. Tehnilised andmed – Saad tellida (lai valik andmeid) ettevõtte jaoks olulist tehnilist informatsiooni või uuemaid teadustulemusi;
4. Infoleht – konsulentide poolt koostatud kvartaalne infoleht;
5. Personaalne teenindus – individuaalne nõustamine kohaliku konsulendi poolt. Tegevust korraldab kohalik konsulentide „administraator“;
6. Osavõtt üritustest – kas tasuta osalemine või madalam osavõtutasu;
7. Analüüside tellimine:
 - a. Üks söödaanalüüs koos soovitustega madalama kulususega ratsiooni koostamiseks ;
 - b. Kaks mullaanalüüsi (pH, fosfor, kaalium ja magneesium – ülejäänud elemendid lisatasu eest) koos soovitustega majanduslikult soodsama lupjamissoovituste ja väetuskava koostamisega.

III toode, maksumusega £443 + VAT

1. Nõustamine „Ettevõtte tehnilised või finantsilised küsimused või nõustamine kuidas täita vorme“ – ettevõttes või kontoris kuni 4 tundi aastas;
2. Telefoni teel nõustamine „Kuidas lahendada probleemi“ – kuni 2 tundi aastas;
3. Tehnilised andmed – Saab tellida (lai valik andmeid) ettevõtte jaoks olulist tehnilist informatsiooni või uuemaid teadustulemusi;
4. Infoleht – konsulentide poolt koostatud kvartaalne infoleht;
5. Personaalne teenindus – individuaalne nõustamine kohaliku konsulendi poolt. Tegevust korraldab kohalik konsulentide „administraator“ või täiendava lisamakse alusel kontaktid spetsiifiliste erialaspetsialistidega.
6. Osavõtt üritustest – kas tasuta osalemine või madalam osavõtutasu;

Täiendavad nõustamised toimuvad tunnitasu alusel.

Šotimaal on põllumajandus prioriteet, tagab ettevõtluse maapiirkonnas, sh korras maastik ning turism. Põllumajanduslaen on "riskivaba". Põllumajanduse seis on hea ning maa on piisav tagatis. Riiklikku abikava põllumajandusele ei ole, toetused on piisavad ja laen on turupõhine.

Põllumajandusmaa on tagatisena piisav, 70% maast on omandis ja 30% maast on renditud. Kui põllumees on maa omanik siis maa väärtus tagatisena 3 korda suurem.

Laenu antakse:

1. 10 ... 15 aastane laenu maa või kinnisvara ostuks;
2. 3 ... 5 aastane liising tehnikastuks;
3. käibekrediit, nt kevadkülvilaenu;
4. kauplemiskrediit põllumajandusfirmade poolt, nt oksjonitel osalemiseks loomade ostmiseks või seemnete-väetiste ostmiseks.

Laenu on riskipõhise hindamisega (vaatavad ettevõtte 3 viimase aasta kontokäivet ning hindavad finantsprognose) ning fikseeritud protsendiga. Tingimusi muudetakse tavaliselt ainult siis kui soovib täiendavat laenu või varem tagasi maksta.

- 25% põllumeestest ei laenu, piisavalt vabasid vahendeid;
- 35-40% võtavad lühiajalisi laenu;
- 35-40% võtavad pikaajalisi laenu;

Üldised tähelepanekud Šotimaa põllu- ja maamajandusest:

1. Põllumajandusega seotud ettevõtjatele on tagatud suurem kindlustunne kui Eestis. Üldjuhul räägitakse traditsioonidest, seejärel innovatsioonist. Tootmise planeerimisel arvestatakse 10 või enama aasta võimalike muutuste või lepingutega. Traditsioonidel põhinev ühiskond peab kauem vastu urbaniseeruvast maailmast, kui räägime maapiirkondade rahva arvu vähenemisest. Sama protsess toimub ka Šotimaal;
2. Pangad toetavad põllumajandust – farmerit arvestatakse madala riskigrupiga ettevõtjaks;
3. Energia tootmisest räägitakse seoses energia kriisiga
4. Põllumajanduse kohta antakse välja küllaltki palju väljaandeid. Nt ajakiri Farm north-east, mida toimetab Agricultural Communication Ltd. Lk 60-65. Postkontorite riulitel leiab mitmeid ajakirju tehnoloogia ja traktorite kohta;
5. Palju kasutatakse kohalikku sümboolikat ja lugusid kaupade turustamisel ja see tekitab usaldust. Näit. ohaka tee;
6. Šotlaste vaated ehk prioriteetsed valdkonnad ja probleemid on tuleviku ÜPP osas avalikustatud. Šotlastele ei meeldi viljavahelduse süsteem mägifarmide jaoks ja Euroopa Liidu poolsed tootmiskvoodid (eriti piimakvoodid);
7. Riiklikult on rakendatud toetuse skeem rohelise energiana toodetud kilovatttunni kohta. See tähendab, et riik maksab 20 aasta jooksul iga toodetud tuuleenergia kilovatttunni kohta toetust. Tuuleenergia osas nähakse väga suurt potentsiaali ja arendamise vajalikkust, kuna nähakse ette suurt energiahindade tõusu;
8. Tuulegeneraatorite paigaldamisega on antud võimalus kogukondadel ja ettevõtjatel teenida pikaajalise kindlustundega (20 aastat) sissetulekut, mis aitab arendada tegevusi või ettevõtlust. Seega on ühendatud kolm eesmärki – kasutada rohelist energiat, tagada kodanike heaolu mõistliku hinnaga energia kasutamisega ning arendada ettevõtlust ja anda võimalus ettevõtjatel ja kogukondadel teenida sissetulekut;
9. Kogukonnal ja selle liidritel on ütlemlata suur mõju ja kui on tahe midagi koos ära teha, siis ka tehakse. Näit. tuulik Udny külas, Alfordi kohalik taluturg ja muuseum;
10. Eduka juhtimise väike kogemus – igapäevane veerandtunnine kirjalik (seinale paigutatud tahvlil) probleemide ja nende lahenduste aruanne üksuste juhtide poolt;
11. Töötajate väärtustamine ja toimimine ühise eesmärgi nimel – Näit. visioon kõige nähtavamal kohal Mackie jäätise tootmises ja kartulikasvatuse kontoris ja staažikate töötajate ausein (vanade väärivate töötajate nimetahvlid seinal);
12. Väärikus ja enda tegevuse väärikas hindamine – tuuleenergia kogukonnas (külas), väike taluturg ja suurem talupood jne;

13. Tootjad ise on oma keskuse hinged. Näit. oksjonid, talunike organisatsioon, pank, vajalikud poed, söögikoht – kohad, et üksteisega suhelda ja oma äri ajada;
14. Looduskeskkonna arvestamine ja kasutamine eduka ära ajamisel – aberdeen-anguse lihaveiste ja lammaste kasvatamine ja sinna lisaks alternatiivsete võimaluste otsimine ja tootmise mitmekesistamine.

Põllumajanduslik tootmine:

1. Üldjuhul ei kasutata ühistegevust vaid partnerlust mõne teise ettevõtjaga. Partnerlussuhted pakuvad suuremat kindlustunnet. Teisalt tugineb struktuur traditsioonidel;
2. Erilist tähelepanu pööratakse tõuaretusele. Kuulus aberdeen-anguse lihaveis on jätkuvalt aretuses;
3. Kartuli tootmiskasvatus ettevõtte tegeleb meristeempaljundusest seemnekartuli tootmisega, millest alles nelja aasta pärast jõuab söögikartul turule. Algmaterjali kasvatamine suurendab kvaliteeti ja annab turustamisel lisandväärtust;
4. Külalastatud ettevõtete alusel saab järeldada, et põllumehed otsivad mitmekesistamise suundi ja kohati on mitmekesistamise sissetulek märgatavalt suurem kui otseselt põllumajandustootmisest;
5. Kohalikul tasandil väikese talupoe pidamine koos teatud sihtgrupile pakutava vaba aja veetmise võimalusega võib olla küllalt edukas (nt talupood koos laste mänguväljakuga);
6. Ettevõtjad püüavad hakkama saada väga minimaalse töötajate arvuga ja väärtustavad tööaega, on huvitatud ja võimalusel kasutavad automatiseerimist;
7. Põllumajanduslike hoonete konstruktsioon on märkimisväärne ja võib öelda, et šotlased pole nii rikkad, et ehitada odavalt. Peamiselt kasutatakse massiivset metalli (nt isegi katuste roov on üldjuhul metallist) ja betoon-konstruktsioone;
8. Erinevate võimaluste otsimine – puhkemajad lisaks karjale ja vaba aja veetmiseks loodud tegevuspark ning söögikoht. Oma toodangust road ja prael reklaamlipik, kus kirjas, millise farmi toodang (Ken ja Margaret Howie);
9. Ka kuningliku perekonna suveresidentsiks oleva lossi juures tegeletakse põllumajandusega, mis sobib sellesse piirkonda – annab ilmet maastikule ja säilitab selle piirkonna omapära ja traditsioone (Balmorali loss).

Nähti ühistegevust (oksjonikeskuse väljaarendamine, külakogukonna tegevus), aktiivset taastuvenergia rakendamist ja pikaajalist riiklikku toetust taastuvenergiale. Šoti põllumees lähtub tootmise arendamisel mitte üksnes põllumajandussaaduste tootmisest vaid peab väga tähtsaks oma toodetele lisandväärtuse andmist kas läbi töötlemise või lisateenuse. Eesmärgiks on tervisliku ja värsket kohaliku toidu viimine lõpptarbija lauale võimalikult kiiresti, liigsete vahendajateta ja mõistliku hinnaga.

Seda kogeti Whitehills Storage Co Ltd, teraviljatalus, kus farmer Colin Elrick toodab teravilja, kuivatab seda biomassi kütte baasil ning osutab suures mahus kuivatamisteenust lähieümbruse farmeritele.

Mackies farm Rothienormanis kasvatab lüsilehmi ja kartulit ja lõpptoodanguna toodab ning müüb jäätist ja kartulikrõpse, kusjuures väga oskuslikult on pakendiga oma toodang atraktiivseks muudetud.

Alfordis Ken ja Margaret Howie talufarmis õpiti, kuidas on võimalik aberdeen-anguse veisekarja toodang muuta läbi oma söögikoha väga ahvatlevaks toiduks külalastajale, keda meelitatakse enda poolt rajatud seiklusparki. Eesmärgiks on tervisliku ja värsket kohaliku

toidu viimine lõpptarbija lauale võimalikult kiiresti, liigsete vahendajateta ja mõistliku hinnaga.

Negatiivse kogemuse näiteks toodi Ben Nevise viskitechase külastus, kus tutvuti tootmise ja turundusega. Tutvustaja esitlus ja suhtumine külastajatesse oli üleolev. Saadi kogemus, et kui on hea asi aga see jääb sinu enda teadmiseks, kui sa seda esitleda ei oska.

Ettepanekud õppereisi kogemusest:

Eestis on probleeme põllumajandussaaduste töötlemiseks ettenähtud toetusrahade kasutamisega, aga samas ei ole kuigi aktiivselt välja kujunenud oma toodangu kohapeal töötlemist. Seetõttu on Šoti kogemust vaja koolitusel osalenud konsulentide poolt igati edasi anda.

Nõuandesüsteemil on vaja hakata koostama andmebaasi õppereiside käigus külastatud taludest-tootmiskohtadest ja teha see kättesaadavaks meie põllumajandustootjatele, kes võiksid siis iseseisvalt, koos konsulendiga või grupiti võtta ühendust, leppida kokku ja vajalikuks pidamisel külastada kogemuse ellurakendamiseks konkreetset põllumeest. Paraku oleme küll isekeskis andnud infopäevade raames ülevaate õppereisidest, aga üldise andmebaasi koostamisele ei ole asutud. Kindlasti on selles osas ka takistusi (probleemid isikuandmete kaitse osas, kas on üldse soovi kogemusi jagada ja kui, siis võimalik ajakadu jms.). Reisi finantseerimiseks kasutatud meede 1.3.2 toetust ja omaosalust.

Alustava konsulendi alustasu

Alustasu lepingu MESiga on sõlminud 2011. aastal Hiiumaa Nõuandekeskus ja Põlvamaa Põllumeeste Liit. Hiiumaa Nõuandekeskuse leping kehtib kuni 30.06.2013 ja Põlvamaa Põllumeeste Liidu leping kehtib kuni 31.07.2013.

2012. aastal on alustasu lepingu sõlminud Võrumaa Talupidajate Liit ning leping kehtib kuni 28.02.2014 (Lisa 7 Alustava konsulendi alustasu).

Sõlmitud alustasu lepingute kehtivuse lisatingimusteks on, et nõuandekeskused tegutsevad põllumajandusministri poolt tunnustatud nõuandekeskustena ning MESil kehtib Põllumajandusministeeriumiga 26.01.2012 sõlmitud haldusleping nr 1.

Konsulentide praktikasüsteem

Praktika lepingud MES-iga sõlmisid Saarte Nõuandekeskus, Rapla Nõuandjate Ühendus, Valgamaa Põllumeeste Liit, Virumaa Põllumeeste Liit ja Tartumaa Põllumeeste Liit (Lisa 8 Praktikandid ja juhendajad).

Põllumajandustootjate tasuta nõustamine

Tootjatele tasuta nõustamise korraldamiseks on sõlmitud Harju Taluliiduga hankeleping nr 130690.

Teise kvartali jooksul on 53 konsulenti osutanud tootjale tasuta nõuandeteenust 627 kliendile (kes on 74% FIE'd) 1031 tunni ulatuses (Lisa 9 Tootjale tasuta nõuanne).

Eelmisel aastal samal ajal küsis 547 klienti tasuta nõuannet 30 konsulendi käest 968 tunni ulatuses. Lepingu järgi on tootjale tasuta nõustamise tunnitasu kontoris nõustamise korral 24 eurot ja ettevõttes kohapeal nõustamise korral 48 eurot. II kvartali keskmiseks tootjale tasuta nõustamise tunni hinnaks kujunes 34 eurot. Enamus tootjaid (57%) on eelistanud nõu saada konsulendi juures kontoris.

Tootjale tasuta nõuanne konsulentide ja teenuse valdkondade kaupa II kvartalis 2012

Taimakasvatuse valdkonnas						
Konsulendi nimi	Lepinguid kokku, tk		Tunde kokku		Summa (sh km) kokku, €	
	Kontoris (K)	Ettevõttes (E)	K	E	K	E
Imre Kukk		2		4		192
Hillar Lilleste	6	1	10	1	240	48
Laine Kallaste		17		34		1632
Tiiu Kohu	11	9	19	16,5	456	792
Anne Orgla	5	1	5	2	120	96
Lembit Kuulmata		6		7		336
Tiina Kattel	6		7		168	
Lilia Kulli	27	5	37,5	10	900	480
Alvar Timmi	12	1	19,5	2	468	96
Veeve Kaasik	4	16	8	32	192	1536
Jekaterina Näälük		24		48		2304
Karin Hüva	4	5	8	10	192	480
Peeter Lääne	12	2	24	4	576	192
Jüri Mets	84	6	85	12	2040	576
Hiile Hiie		2		4		192
Meelis Värnik	2		2,5		60	
Kerli Hollo	1		2		48	
Vello Ilves	1		2		48	
Heiki Unt	8	3	16	6	384	288
Arvo Aller	2		4		96	
Helle Rohtla	14	7	26	14	624	672
KOKKU:	199	107	275,5	206,5	6612	9912

Loomakasvatuse valdkonnas						
Konsulendi nimi	Lepinguid kokku, tk		Tunde kokku		Summa (sh km) kokku, €	
	K	E	K	E	K	E
Aigar Suurmaa		7		8		384
Sirje Madisson		2		4		192
Liilia Tali		1		2		96
Vello Ilves	2		4		96	
Ly Kogermann		3		6		288
Hiile Hiie		3		6		288
Kaie Järveots		8		16		768
Laine Kallaste		4		8		384
Saima Toom	8	4	14	8	336	384
Helle Rohtla		1		2		96

KOKKU:	10	33	18	60	432	2880
---------------	-----------	-----------	-----------	-----------	------------	-------------

Maaettevõtluse ja finantsmajanduse valdkonnas						
Konsulendi nimi	Lepinguid kokku, tk		Tunde kokku		Summa (sh km) kokku, €	
	K	E	K	E	K	E
Linda Raasik	2		4		96	
Jaan Bachmann		1		2		96
Aavo Hõbe		1		2		96
Epp Säga		3		6		288
Ulvi Ajalik	10	1	17	2	408	96
Vello Ilves	1		2		48	
Agu Kõtsi	2		3		72	
Tiina Kattel		1		2		96
Liia Lust		2		4		192
Alvar Timmi	4		8		192	
Mai Vaher	4	1	5	2	120	96
Marika Parv	2	1	4	2	96	96
Sirje Madisson		1		2		96
Maie Paas	1	2	2	4	48	192
Heiki Unt		1		2		96
Arvo Aller		1		2		96
Ene Milvaste	1	1	2	2	48	96
Leini Ots	1	4	2	7	48	336
Juta Uus	5	8	9	16	216	768
Asso Einberg	2		4		96	
Vaike Nõu	1	1	2	2	48	96
Tiina Sisa	1		2		48	
Olavy Sülla	1		2		48	
Liivi Pihlasalu	2		3		72	
Ilona Engman	1		2		48	
Hillar Lilleste		1		2		96
Lembit Raag		1		2		96
Kalle Koosapoeg	1		1		24	
KOKKU:	42	32	74	63	1776	3024

Nõuetele vastavuse valdkonnas						
Konsulendi nimi	Lepinguid kokku, tk		Tunde kokku		Summa (sh km) kokku, €	
	K	E	K	E	K	E
Jaan Bachmann		2		4		192
Kerli Hollo	19		37		888	
Sirje Madisson	20	1	26,5	2	636	96
Marika Parv	8		13		312	
Laine Kallaste		2		4		192

Ly Kogermann		13		26		1248
Ennu Vaher	3	2	6	4	144	192
Mai Vaher	10	5	20	10	480	480
Jüri Mets	20	2	20	4	480	192
Kalmar Mägi		1		2		96
Ulvi Ajalik	7	3	13	6	312	288
Vaike Nõu	2	3	4	6	96	288
Hiile Hiie	1	3	2	6		288
Kaie Ilves		1		2		96
Helle Rohtla	1	3	1	6	24	288
Olavy Sülla	6		10		240	
Hillar Lilleste	5		8		192	
KOKKU:	102	41	160,5	82	3804	3936

Töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas						
Konsulendi nimi	Lepinguid kokku, tk		Tunde kokku		Summa (sh km) kokku, €	
	K	E	K	E	K	E
Jaan Bachmann		1		2		96
KOKKU:		1		2		96

Muu valdkond							
Konsulendi nimi	Teema	Lepinguid kokku, tk		Tunde kokku		Summa (sh km) kokku, €	
		K	E	K	E	K	E
Kalmar Mägi	Pindalatoetused		4		8		384
Krista Tiirmaa	Puuviljandus		2		4		192
Vaike Nõu	Piimatöötlemine ja turustamine		1		2		96
Hiile Hiie	Mahetootmine	1	3	1	3	24	144
Liia Lust	ÜPT toetuse taotlemine	8	1	10	2	240	96
Liia Lust	E-pria minu põllud keskkonnas joonistamine	4	1	8	2	192	96
Marika Parv	Mesindus		1		1		48
Aivo Sildnik	Mesindus		3		6		288
Helle Rohtla	Mesindus	3	2	4	4	96	192
Ilona Engman	E-Pria kasutamise nõuanne, Pindalatoetuse koostamine e-prias	2		3		72	
Hillar Lilleste	E-Pria	4		6		144	

	kasutamise nõuanne, Pindalatoetuse koostamine e-prias						
Olavy Sülla	E-Pria kasutamise nõuanne, Pindalatoetuse koostamine e-prias	15		18		432	
Liivi Pihlasalu	Pindalatoetuse koostamise nõuanne	1		2		48	
Kalle Koosapöeg	E-Pria kasutamise nõuanne, Pindalatoetuse koostamine e-prias	5		5,5		132	
KOKKU:		43	16	57,5	32	1380	1536

II kvartalis said tootjad tasuta nõuannet kogusummas 35 436 eurot, sh ettevõttes 21 384 eurot.

2012. aastal nõuannet tasuta saanud tootjad, kes on peale seda taotlenud PRIAst ka individuaalset nõuandetoetust:

1. Kaljo Laus
2. Agnes Alev
3. Toomas Remmelkoor, Harju talu

Tootjale tasuta nõuande tagasiside kogumine

Valdkonna koordinaatorid Lemmi Maasik ja Meriliis Liiv on tootjale tasuta nõustamise tagasisidet kogumas käidud Järvemaal, Põlvemaal, Raplemaal, Tartumaal, Viljandimaal ja Valgemaal. Tootjad on rahul, et selline teenus on olemas ja et konsulendid nende küsimustele ja probleemidele lahenduse leiavad. Väikese majapidamisega ettevõtjad arvasid, et kahest tunnist neile täitsa piisab aga ettevõtlusega alustajad sooviksid kasutada nõu saamiseks rohkem tunde.

Koostöö teadusasutustega

20. aprillil toimus koordinaator Meriliis Liivi kohtumine Jõgeva Sordiaretuse Instituudi (Jõgeva SAI) direktor Mati Koppeliga ja lepiti kokku plaanitavate õppepäevade toimumisajad ja võimalikud lektorid.

22. mail toimunud koordinaatori Meriliis Liivi ja Jõgeva SAI teadlase Margus Essi kohtumisel pandi paika otsekülvi teemalise seminari päevakava ja tegevused seminari jooksul.

21. juunil toimunud koordinaatori Meriliis Liivi ja Jõgeva SAI teadlase Margus Essi kohtumisel kokku mahekoolituse toimumisaeg, lektorid ja külastatavad kohad.

PIKK portaali arendamine

2012. aasta teises kvartalis jätkusid pikk.ee-ga seotud uuendustegevused, mille tulemusena avaldati maikuus uuenduskuuri läbinud maamajanduse infoportaal pikk.ee.

The screenshot displays the Pikk portal website with a green and white color scheme. At the top left is the logo for 'EESTI PÕLLU- JA MAAMAJANDUSE NÕUANDETEENISTUS'. The top right contains links for 'Tekstiversioon', 'Sündmuste kalender', 'Sisukaart', and 'Est'. A search bar with the text 'Otsi' is present. Below the header are four main navigation categories: 'Nõuandeteenistus', 'Teenused ja tooted', 'Valdkonnad', and 'Varia'. Each category lists several sub-items. Below these are three sections: 'Uudised' (News) with a list of recent articles, 'Viited' (References) with a list of links, and 'Sündmused' (Events) with a calendar for April 2012. A survey titled 'Küsitlus' asks 'Kas uus koduleht on parem kui vana?' (Is the new website better than the old one?) with radio button options: 'Palju parem', 'Parem', 'Sama', 'Ei ole parem', and 'Halvem'. A 'Hääleta' button is at the bottom of the survey. At the bottom of the page is a footer with contact information for Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandeteenistus, including phone, fax, and email addresses, and a 'Kirjuta meile' link.

Uuendatud veebileht on selgema struktuuriga, mis aitab külastajatel kergemini neid huvitavaid materjale üles leida. Suuremat tähelepanu pöörati nõuandeteenistuse olemuse ja toimimise selgitamisele. Ka kujunduses lähtuti märksõnast selgus ehk detailid pidid olema silma mitte riivavad ja tähelepanu mitte hajutavad.

Uuenenud veebilehest anti teada erinevate kanalite läbi, et jõuda võimalikult suure hulga sihtrühmast. Lisaks teadvustamisele toimus uudise atraktiivsuse lisamiseks mäng, mille raames paluti inimestel üles otsida uuel lehelt tagasiside vorm ning selle kaudu edastada meile oma kontaktid ja võlusõna, milleks on „Leidsin“.

Täpsemalt kirjeldab kogu teadvustamise tegevust järgmine meediaplaan:

Print reklaam		
Maaleht (tiraaž 48600)	24.05.2012	31.05.2012
Postimees (tiraaž 58900)	25.05.2012	30.05.2012
Veebi bänner		
Pikk.ee	23.05-05.06.2012	
Agri24.ee	23.05-05.06.2012	
Epkk.ee	23.05-05.06.2012	
Agri.ee	23.05-05.06.2012	
Eptk.ee	23.05-05.06.2012	
Veebi pressiteade		
Pikk.ee	23.05.2012	
Agri24.ee	23.05.2012	
Epkk.ee	23.05.2012	
Taluliit.ee	23.05.2012	
Mes.ee	23.05.2012	
Konsulentidele seletav kiri	17.05.2012	

Uuenenud veebilehele saadud tagasiside oli positiivne. Mõningad näited:

- 1) Navigatsioon palju parem ja üldse hästi välja kukkunud.
- 2) Pikk'i koduleht on uues kujunduses väga mõnus: eriliselt kaasaegne disain, hea infot otsida ja kindlasti ka leida. Lisaks rahulikult mõnusad ja ergutavad värvid, selge ja hästi loetav.
- 3) Koduleht on minu nägemust mööda nüüd palju ülevaatlikum ja vajalikku materjali on palju lihtsam leida. Kuidagi soliidsem on ka.
- 4) Väga lahe uus kujundus on lehel!
- 5) Üldmulje on hea.

Mängus osales 49 inimest. Nende vahel loositi välja peaaühinnaks olnud 200€ Kubija Loodusspa kinkekaart ja 5 lohutusaühinda, milleks oli omal valikul ajakirja (Eesti Loodus, Kodu ja Aed ning Kodukiri + Aed) poole aasta tellimus.

Intraneti käivitamise tegevus jääb III kvartalsisse, sest pikk.ee avaldamine võttis planeeritust kauem aega.

Kodulehe www.mitmekesistamine.ee üleandmise teemal toimus kokkusaamine Eesti Maaülikooliga ning lepiti kokku, et ülikool annab sihtasutusele ligipääsu ettevõtete andmebaasile ning on nõus kodulehe andmebaasi osa sihtasutusele üle andma. Täiendaval konsulteerimisel www.pikk.ee kodulehte haldava firmaga selgus, et andmebaasi osa ületõstmine ei ole võimalik. Lihtsam on andmebaas www.pikk.ee kodulehel uuesti luua.

Nõuandetoote arendamine ja rakendamine

Mais saadeti elektrooniliselt nõuandetoote Ettevõtte investeerimise võimekus konsulentidele, kes osalesid selle toote koolituspäeval.

Nõuandesüsteemi tutvustavate trükiste, infomaterjalide jagamine konsulentidele

Trükised on saadud põhiliselt Põllumajandusministeeriumist ja teadusasutustest ning levitatud nõuandekeskustele ja konsulentidele (Lisa 10 Trükised /kataloogid).

Nõuandekeskuste/süsteemi tutvustus

- 19.-21. aprillil toimus Tartu Näituste alal suurim maamajanduse teemaline üritus Maamess 2012. Maaelu Edendamise Sihtasutuse põllu- ja maamajanduse nõuandeteenistus oli maamessil ühisväljapanekus Põllumajandusministeeriumi, PRIA ja Maamajanduse Infokeskusega (vaata pilti).

Iga päev oli messil kohal taime- ja loomakasvatuse ning finantsmajanduse konsulendid, kes olid valmis jagama nõuannet ning kelle kohalolu moderaator pidevalt teadvustas. Messi küllastamise eesmärkideks oli:

- 1) Tutvustada nõuandeteenistust (nõuandeteenused ja –tooted)
- 2) Tõsta nõuandeteenistuse tuntust
- 3) Olemasolevate ja potentsiaalsete klientidega kontakteerumine
- 4) Positiivse maine kujundamine sõbraliku ja professionaalse suhtlemisega ning toreda ennustumängu läbi viimisega

Kõik püstitatud eesmärgid täideti. Inimestega kontakti saamiseks viidi läbi taimekasvatuse teemaline ennustumäng, mille käigus keerutas külaline kuuest erinevast võimalusest koosneval rattal seierit ning selle peatuskohas asuva taime kasvatamist soosis ennustus. Kaasa anti igale mängust osavõtjale nõuandeteenistus materjalidega kaust, seemneid ja kasvatamise õpetus. Mängust võttis osa 552 inimest. Lastele jaotati nõuandeteenistuse logoga õhupalle, kokku 771 tk.

Konsulentidel oli võimalus tutvustada oma teenuseid ning seda ka tehti. Leidusid mõned suured huvilised, kellega lepiti järgnevatel kohtumistel kokku. Lisaks oli Maamessil hea võimalus konsulentidel kohtuda kunagiste või praeguste klientidega ja selle läbi ennast meelde tuletada.

Lisaks toimus moderaatori poolt läbi viidud viktoriin, milles esitati küsimusi ka nõuandeteenistuse kohta ja mitmete teiste mängude auhinnaks oli välja pandud ka nõuandeteenistuse logoga asju. Lisaks mängis teatud aja tagant suurel ekraanil MESi ja nõuandeteenistuse teemaline slaidide esitus.

Nõuandeteenistuse infostendil olid väljas erinevad materjalid: nõuandeteenistuse infovoldik, Baltic Deali infovoldik, tasuta nõuande voldik, maakondlike nõuandekeskuste kontaktide leht ja hetkel aktuaalse teemana pindalatoetuste infopäevade teabeleht. Infomaterjalide võtmine oli sel korral tagasihoidlik, sest inimesi huvitas rohkem ennustumäng (mille kaasaantavate materjalide hulgas oli ka meid tutvustav infoleht).

Korduvalt kontakteeruti e-maili teel Õnne 13 produtsendiga, et seriaali sisse kirjutada nõuandesüsteemi reklaamiv tegevus. Hetkel pole positiivselt tagasisidet.

Valdkonna juhtide üritustel osalemine

Aeg	Koht	Üritus
2.-13. aprill	Ameerika	Taime- ja loomakasvatuse teemaline õppereis
23. mai	Soome	Karjakompassi programmi koolitus
5.-6. juuni	Roosta puhkeküla, Läänemaa	Konsulentide teabepäev
12. juuni	Tobrelutsude talu, Põlvamaa	Otsekülvi teemaline seminar
14. juuni	E-Piim ja Viraito OÜ, Jõgevamaa	Biogaasi ja tehismärgalade teemaline seminar

Teise kvartali konsulentide teabepäevad toimusid 5.-6.juunil Roosta Puhkekülas. Traditsiooniliselt korraldas teabepäevade teise päeva nõuandeteenistus. Teabepäevade ettekanded olid eriteemalised: räägiti lepingute koostamise õiguslikest alustest, Citadele Banka esindajad tutvustasid maaettevõtjatele suunatud tooteid ja Alvar Timmi tegi ettekande Ameerika õppereisist.

Koostöö

Koos sisendimüügifirmadega valmistati ette Viljeluspäevad 2012 ja Viljelusvõistlus 2012.

Eesti Maamajanduse Infokeskus korraldas 9.-12. aprillil 2012 õppereisi Brüsselisse, kus osalesid PRIA regioonide juhid, 10 põllumajanduskonsulenti, VTA töötaja ja Põllumajandusministeeriumi esindaja.. Koordineeriv keskus tegi koostööd Maamajanduse Infokeskusega ja pakkus võimalikke Brüsseli kontakte ja komplekteeris konsulentide grupi. Õppereisi käigus kohtuti peamiselt Brüsselis erinevates EL institutsioonides töötavate eestlastega, külastati Eesti Vabariigi alalist esindust ELi juures, COPA-COGECA't, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteed, Euroopa Parlamenti ning Euroopa Pettusevastast Ametit (OLAF), kus saadi informatsiooni nende institutsioonide rollist kogu EL süsteemis. Pikemalt peatuti aruteludel ÜPP tuleviku teemadel.

Infomaterjalide ja sisendmüügifirmade andmebaaside jagamine konsulentidele

Taimekasvatuse konsulentidele edastatud e-posti teel iganädalane FarmPlant Eesti taimekasvatusalane nõuanne.

Konsulentidele laiali jagatud Syngenta poolt toodud Tootekataloog 2012-2013.

Muud tegevused nõuandesüsteemi tutvustamiseks ning vajaliku informatsiooni hankimiseks.

23. aprillil toimus Maaelu Edendamise Sihtasutuse kontoris kohtumine Jouko Setälä, Christian Jurvaneni, Sinikka Tommila ja Sanna Nokkaga ProAgriast. Arutluse all oli soomlaste KarjaKompassi programmi kasutamine Eestis. Lepiti kokku, et Maaelu Edendamise Sihtasutus ja Halinga OÜ saavad programmile ligipääsu ja kuni aasta lõpuni seda proovida ning katsetada.

23. mail käis koordinaator Meriliis Liiv, loomakasvatuse konsulent Ivi Randmaa ja Raul Peetson, ning Karina Feldmann Halinga OÜ-st Soomes. Juho Kyntäjä ProAgriass õpetas programmi kasutama. Halinga OÜ ja loomakasvatuse konsulent Ivi Randmaa katsetavad programmi kuni aasta lõpuni ja siis saab teha järeldusi, kas Eestis võiks olla kasutuses soomlaste KarjaKompassi programm ja kuidas edasi jätkata.

Osalemine projektides

- Eesti maaelu arengukava 2007-2013 II telje toetuste ning otsetoetuste ja täiendavate otsetoetuste infopäevade korraldamise riigihanke lõpparuande koostamine. Infopäeval selgitati tootjatele otsetoetuste saamise tingimusi ja selle aasta muudatusi. Konsulentide ülesandeks oli selgitada tootjatele muudatusi seadusandluses. Tagasiside infopäevadele oli positiivne.
- Teise kvartali lõpuks valmis maamajandusliku töötervishoiu ja tööohutuse alane veebileht. Veebileht tehakse avalikuks peale ministeriumipoolset positiivset hinnangut.

Töötervishoiu ja tööohutuse alase veebilehe töögruppi kuulusid Alar Seiler, Jaan Bachmann, Raul Rosenberg, Andres Õunmaa, Eve Maspanov ja Reilika Rootsma.

Maamajanduslik töötervishoid ja tööohutus

Tekstiversioon A+ A-
Sisukaart Tagasiside

Otsi Otsi

Kavandamine

- Alustuseks
- Meeskond
- Töötajate kaasamine
- Terviseriskide hindamine
- Töökeskkonna ohutegurid
- Tööõnnetus ja tööga seotud haigus

Rakendamine

- Tööandja ennetustegevus
- Tegevuskava
- Määruste nõuded
- Ergonoomika

Abiks

- Nõustamisteenus
- Töötervishoiuteenus
- Materjalid

Üldised kohustused

- Õigusaktid
- Riiklik järelvalve
- Vastutus

Käesolev koduleht on valminud Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi toetuse abil

Tutvu maamajandusettevõtte kokkuvõtliku skeemiga

Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandeteenistus
Kreutzwaldi 64, Tartu

Tel 731 3652
Faks 731 3652
E-post: info@nouandeteenistus.ee

Kirjuta meile

- Põllumajandusministeeriumi korraldatud ja Eesti Maaelu arengukava 2007-2013 vahenditest finantseeritavas hankes osalemine. Hanke tulemusena valmistab koordineeriv keskus ette neli identse sisuga, kahepäevast koolitust. Neljas Eesti piirkonnas korraldatakse mitmekesistamise valdkonna konsulentidele koolitused teemal Turunduse praktiline koolitus.
- Viidi läbi hange konsulendi kutse hindamise uuringu läbiviimiseks. Hankes osales kaks ettevõtet, majanduslikult soodsamaks osutus MTÜ Maaelu Arendajate Ühing pakkumus. Uuringu lõpparuanne valmib hiljemalt 07.12.2012.

Baltic Deal tegevused

WP1 Projektijuhtimine

- Koostati ja esitati Siseministeeriumile projekti III perioodi kulude raport.
- Kohtuti Baltic Manure projekti esindajatega, kus tutvuti projekti tegevustega ja arutati koostöövõimalusi ning lepiti kokku, et järgmise kvartali uuringu teemaks on sõnnikumajanduse probleemid ja võimalused Eestis.
- 24.-26. jaanuaril toimus Vilniuses projekti partnerite koosolek, kus arutati järgmiste perioodide tegevuste üle, pandi paika tähtajad ning aasta plaan.
- Osaleti neljal projektipartnerite telefoni koosolekul.

WP2 Turundus ja kommunikatsioon

- 17.04 ja 24.05 osaleti projekti Baltic Compass seminaril ja konverentsil Tallinnas, kus tutvustati projekti tulemusi ning arutati veekeskkonna kaitses põllumajanduses.
- 19.-21. aprillil osaleti Maamessil 2012.
- Koostöös kõigi projektipartneritega valmis häid põllumajandust praktikaid illustreeriv videoklipp. Klipi tõlge eesti keelde valmib järgmises kvartalis. Nähtav projekti kodulehekülgedel www.balticdeal.eu ja www.pikk.ee/balticdeal.
- Valminud videoklipiga samal teemal on välja antud koostöös partneritega ka brošüür „Head põllumajandustavad Läänemere piirkonnas“, mis on inglise keeles kättesaadav ka projekti kodulehekülgedel. Eesti keelne trükis ilmub järgmises kvartalis.
- 30. mail toimus Rootsisis Linköpingus projekti BaltAdapt kliima ja põllumajanduse teemaline konverents, kus arutati võimalikke stsenaariume põllumajanduse kohanemisest kliimamuutustega.

WP3 Teadmistevahetus

- Eesti nõuandesüsteemi kirjeldused pandi projekti rahvusvahelisele lehele (www.balticdeal.eu).
- Nii projekti rahvusvahelisele kui Eesti alamlehele on lisatud häid põllumajanduspraktikaid (<http://www.pikk.ee/balticdeal/praktikad>).

WP5 Näidistalud

- 18.04 toimus Kopenhaagenis WP5 NEFCO koosolek projekti partneritele, kus osales Heidi Öövel.

- 05.05 külastati projektis osalevat Mätiku talu Pärnumaal ja Tipu talu Läänemaal koos rootsi ajakirjaniku Maria Jansson Sjödiniga, kelle artiklid taludest ilmuvad ajakirja Traktorvärlden juuli numbris.
- Projekti näidistalude hulka lisandus Viraito OÜ, mille juht Toivo Kens soovib projekti abiga luua tehismärgala.
- Kohtumistel ELF-i märgalade ekspertidega arutati võimalusi tehismärgalade loomiseks projekti näidistallu Viraito.
- Kahel päeval korraldati seminarid kahes projekti talus nõuandeteenistuse konsulentidele ning tootjatele.

12.06 oli otsekülvi teemaline seminar Pirmastu OÜ-s Põlva lähistel ning 14.06 toimus tehismärgalade ja biogaasi tootmise teemaline seminar Viraito OÜ-s Põltsamaa lähistel. Kokku võttis seminaridest osa 35 inimest. Pildid ja ettekanded seminaridelt kättesaadavad kodulehel www.pikk.ee/balticdeal.

Riigi- ja teadusinfo edastamise ning nõuandesüsteemi arendamise ja toimimise eraldise kasutamine 2012. aasta II kvartali seisuga.

	Kulu	Riigi- ja teadusinfo	Nõuandesüsteemi arendamine	Kulud kokku
50	Personalikulud	0,00	37 317,72	37 317,72
500	Töötasu		27 766,15	27 766,15
506	Sotsiaalmaks		9 162,84	9 162,84
506	Töötuskindlustusmaks		388,73	388,73
55	Majandamiskulud	78 516,00	96 665,96	175 181,96
5500	Administreerimiskulud	78 516,00	89 147,83	167 663,83
5503	Lähetuskulud		1 128,82	1 128,82
5511	Ruumide majandamiskulu		2 781,53	2 781,53
5513	Sõidukite ülalpidamiskulu		2 932,47	2 932,47
5514	Info- ja kommunikatsiooni tehnoloogia kulu		675,31	675,31
5515	Inventari kulu		0,00	0,00
	Kokku	78 516,00	133 983,68	212 499,68

Riigiabi

Halduslepingu punkti 3.2.7.1 alusel tehtavate tegevustega on 2012. aasta I poolaasta antud riigiabi 44 160 eurot, punkti 3.2.7.3 alusel tehtavate tegevustega on antud riigiabi 3 420 eurot ning punktile 3.2.10 alusel tehtavate tegevustega on antud riigiabi 3 091 eurot.

Kavandatavad III kvartali põhilised tegevused

Koolituste korraldamine

- Aianduse õppepäev 16.-17.08.
- Mahepõllumajanduse ja tuulekaera õppepäev augusti lõpus.
- Taime- ja loomakasvatuse alane Eesti sisene õppereis Lääne- ja Ida-Virumaale septembris.
- Veefoorum 2012.
- Lõuna-Rootsi ja Bornholmi saare õppereisi korraldamine Lääne-Eesti näidistalunikele ja konsulentidele.
- Mitmekesistamise ideede kogumise õppereis koostöös Baltic Dealiga Saaremaale 22.-24.08.
- Viljeluspäevad 2012.
- Eetikakoolitus algajatele ja edasijõudnutele.
Vastavalt Eesti Konsulentide Ühingu avaldusele toimub eetikakoolitus algajatele konsulentidele (kes enne ei ole spetsiaalset eetikakoolitust läbinud) esimene moodul 01. augustil 2012.a., teine moodul 23.-24.augustil 2012.a. ja edasijõudnute koolituse esimene moodul toimub 03. augustil 2012.a. ning teine moodul 31. augustil 2012.a.
- Koolituse Organisatsiooni kultuur ettevalmistamine
- Koolitus Maa- ja põllumajandusettevõtete ressursside kasutuse efektiivsuse majanduslik hindamine 26.-27.09.

Planeeritud koolitus Majanduse arengusuunad 2012, finantsturgude käsitlus ja ehitusseaduse käsitlemine praktikas on edasi lükatud IV kvartalis, kuna lektorid on suvisel ajal hõivatud.

Administreerimine

- Administreerida alustasu, tootjale tasuta nõustamise ja praktika süsteemi.
- Tootjale tasuta nõuande tagasiside kogumine.
- Teabelevi andmebaasi administreerimine, teabe edastamine, teabelevitegevuste administreerimine.

Portaali www.pikk.ee arendustegevustega jätkamine

- Intraneti tööle panemine
- Maakondlike nõuandekeskuste veebilehtede ühtlustamine pikk.ee-ga.
- (Üli)õpilaste teadustööde avaldamine veebilehel pikk.ee.

Nõuandeteenistuse tutvustamine

Nõuandesüsteemi tutvustamine juulis ja septembris toimuvatel mahepõllumajanduse algõppe koolituspäevadel.

Muud tegevused:

- 27.-29. augustil toimub BD projekti koosolek, kus koosoleku kaks esimest päeva on pühendatud valgala-põhise nõuandesüsteemi ja teenuse arutelule.
- 28.-29. augustil toimub Läänemere põllumajandustootjate liitude ühine koosolek, millest võtavad osa projekti Baltic Deal partnerid ning partnerriikide tootjaliitude esindajad ning ka Norra, Venemaa ja Saksamaa põllumajandustootjate liitude esindajad. Eestist on tootjaid esindamas Gaidy-Christel-Jaansen Mölder EPKst ja Leho Verk ETKList.

Foorumil arutavad teemad:

1. jätkusuutlik põllumajandus Läänemere ümbruses;
 2. rahvusvahelised projektid, mis tegelevad põllumajanduse, keskkonna, vee ja lämmastikuga ning
 3. Läänemere regiooni vee seos direktiividega ning protsessid mis on suunatud põllumajandustegevusele.
- Nõuandetoote toitelementide kalkulaatori katsetamine Eesti näidistaludes.
Augustis kohtuvad Põllumajandusuuringute Keskuse, Eesti Maaülikooli, Statistikaameti ja Rootsi tootjate liidu LRF spetsialistide töögrupp, kes aitavad välja töötada toitelementide bilansi kalkulaatorit. Kalkulaatori eesmärk on hõlbustada konsulentide tööd toitelementide bilansi arvutamisel põllumajandusettevõttes ning anda väetamisalaseid soovitusi.
 - Moodustatakse toodete Ettevõtte turundamise ja Põllumajandusettevõtte finantsanalüüs "Kus ma olen ja mida olen saavutanud" töögrupp.

Osalemine projektides

Põllumajandusministeeriumi korraldatud hankes osalemine. Ette valmistada koolitusprogramm Eesti maaelu arengukava 2007-2013 meetme 3.1 "Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas" raames maaettevõtluse mitmekesistamise valdkonna konsulentidele (juuli-november 2012) teemal Äriidee vormistamine sihtgrupile sobivaks pakkumiseks – sihtturunduse rakendamine väike-ettevõtluses.

Ühise tegutsemise kokkulepe / uue organisatsiooni asutamine

Juulis-augustis kohtub Maaelu Edendamise Sihtasutus koos Põllumajandusministeeriumiga Eesti Põllumeeste Keskliidu ja Eestimaa Talupidajate Keskliidu esindajatega ning arutatakse uue nõuandeorganisatsiooni loomise teemat. Septembris toimub Ühise tegutsemise kokkuleppega liitunute koosolek, kus antakse ülevaade väljakujunenud seisukohtadest ning arutatakse edasisi tegevusi.